

УДК 821.111.09«1572/1631»

ДЖОН ДОНН: СТУПАЮЧИ НА TERRA INCOGNITA

Маркова М.В.

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

Статтю присвячено видатному авторові англійської літератури кін. XVI – поч. XVII ст. – проповідникові, прозаїкові та поетові, засновникові т. зв. «метафізичної школи» поезії Джону Донну. Прослідковано історію перекладів та публікацій письменника в СРСР. Окреслено основні напрямки дослідження творчості Дж. Донна на пострадянському літературознавчому просторі. Проаналізовано домінуючі тенденції осмислення літературної постаті митця у світовому науковому дискурсі. Запропоновано стислий огляд його життєвого шляху.

Ключові слова: англійська література, бароко, біографія, Джон Донн, метафізична школа поезії.

Постановка проблеми. Пострадянському літературознавчому дискурсу офіційна радянська наука залишила у спадок цілу низку нерозв'язаних проблем. Так, зокрема, її заангажованість стосовно літератури бароко призвела до того, що і сьогодні у багатьох країнах колишнього СРСР про творчість барокових митців слова відомо дуже небагато. І якщо, скажімо, українська барокова художня словесність вже певною мірою науково осмислена та проінтерпретована у вітчизняному літературознавстві, то європейське бароко у його різнобарвних національних варіантах ще здебільшого залишається тут terra incognita. Одним із невиправдано проігнорованих дослідниками літератури барокових авторів кін. XVI – поч. XVII ст. є англійський поет, прозаїк та проповідник, засновник т. зв. «метафізичної школи» англійської поезії (Г. Воен, Дж. Герберт, Р. Крешо, Е. Марвел та інші) Джон Донн (саме як бароковий автор Дж. Донн трактувався радянськими істориками і теоретиками літератури, тоді як у себе на батьківщині він традиційно вважається пізнім гуманістом, а художній доробок письменника найчастіше розглядається у контексті творчості митців елизаветинської доби).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Російський дослідник І. Шайтанов зазначає, що в радянський час «читач дізнавався про Донна (не знаючи його) як про того, кому в англійському літературознавстві приділяється невиправдано велика увага на шкоду Мільтонів» [11, с. 241]. Альтернативи такій офіційній позиції не існувало вже хоча б тому, що переклади Дж. Донна в СРСР довго не публікувалися, а доступу до текстів в оригіналі не було. Переломним для ситуації став 1965 р., коли академічна серія «Літературні пам'ятники», редагована Д. Ліхачовим, заанонсувала вихід збірки «Поезія англійського бароко». Твори митців мали бути перекладені Й. Бродським та прокоментовані В. Жирмунським, проте, на жаль, книга так і не вийшла – перекладач, як відомо, змушений був покинути Росію. До цього часу він устиг опрацювати лише декілька текстів, і з цих перекладів лише один («Когда твой горький яд меня убьет...») знайшов шлях до публіки, будучи процитованим у статті А. Анікста «Ренесанс, маньєризм і бароко в літературі і театрі Західної Європи». Паралельно із цим у 1969 р. у третьому томі зібрання творів С. Маршака був уміщений переклад одного із сонетів англійського митця – «Смерть, не гордись, когда тебя зовут...».

У 1973 р. світ побачила збірка поезій Дж. Донна, перекладених Б. Томашевським. Перекладознавці та дослідники літератури загалом стримано оцінили її вартість, проте незважаючи на всі недоліки («Томашевський знищив інтонацію оригіналу, <...> поряд з інтонацією зник особливий характер мовної дотепності, несподіваність різких метафоричних зближень, що наче народжуються спонтанно <...> Донн спробував заговорити російською, змінивши дотепність на банальність» [11, с. 242 – 243]), книга мала величезне культурне значення, оскільки вперше дала можливість радянським читачам познайомитися із текстами метафізика.

Наступними вагомими подіями у цьому контексті стали вихід тому «Бібліотеки всесвітньої літератури» під назвою «Європейська поезія XVII ст.» (1977 р.) та антології «Англійська лірика першої половини XVII ст.» (1989 р.), куди поряд із текстами інших митців окресленої доби були включені і твори Дж. Донна (в основному у перекладах Г. Кружкова та В. Щедровицького). Зазначимо, що антологія, укладена А. Горбуновим, стала основою для всіх наступних російськомовних видань Дж. Донна, а його ж передмова до неї – «Поезія Джона Донна, Бена Джонсона та їхніх молодших сучасників» – чи не першою і на багато років єдиною спробою наукової інтерпретації творчості поетів метафізичної школи у російському літературознавстві (серед попередників А. Горбунова можемо назвати хіба що Р. Самаріна, чия дуже лаконічна стаття «Донн і «поети-метафізики» була вміщена у четвертому томі «Історії всесвітньої літератури» за 1987 р.).

Прикметно, що довгий час вивчення творчості Дж. Донна у Росії не переростало меж дисертаційного жанру. Першовідкривачем у цьому сенсі виявився грузинський дослідник З. Карумідзе із дисертацією на тему «Феномен дотепності Джона Донна» (1984 р.). Пік популярності англійського автора серед аспірантів та докторантів припав на початок 2000-х рр.: так, протягом 2000–2010 рр. різним аспектам творчості Дж. Донна було присвячено більше 20 кандидатських та докторських досліджень (А. Волкова, Н. Гаврилова, Л. Єгорова, Є. Іконникова, І. Магомедова, В. Макаров, С. Осокіна, І. Скиба, К. Соколов, Ю. Хохлова та багато інших). Своєрідним підсумком дисертаційної традиції осмислення Дж. Донна і водночас початком виходу цього осмислення за академічні кола можна вважати монографію С. Макуренка-

вої «Джон Данн: поетика і риторика» (1994 р.), укладену на основі захищеної авторкою роботи. Серед подальших здобутків російської науки у дослідженні творчості митця назвемо насамперед праці вже згадуваного нами А. Горбунова [1; 2], а також А. Нестерова, який, мабуть, є найбільш активним популяризатором англійського автора в Росії на сучасному етапі [5; 6; 7].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Що стосується України, то тут ситуація довкола Дж. Донна зовсім невтішна. Українською мовою на сьогоднішній день перекладено лише кілька його сонетів («Пішов останній акт моєї драми», «Мізерна смерте, хай тебе назвуть», «Невже мене створив ти, щоб стлівав?», «Коли б зітхання й плач прийшли звідгіль», «О хвилювання й сумніви в борні», «Не величайся, смерте» та «Збий серце, Триєдиний Бог, бо йшов...»), три послання («Штиль», «Містеру К. Б. (Мій друже, не забути з довгих літ...»), «Містеру С. Б. (О, ти, що тайни закутків дізнав...»), низка поезій різних жанрів – «Прощавання із заборону плачу», «Розпад», «Елегія на упокій леді Маркгем», «О, перш ніж відійде від мене дух...», «До моєї володарки, що спати вкладається» та невеличкий уривок із поеми «Перші Роковини» («Анатомія світу»). Частина із перекладів опублікована у поетичних антологіях «Світанок: із Європейської поезії Відродження» (1978 р., укладач – Д. Павличко, перекладач – Віктор Коптілов) та «Веретено» (1980 р., перекладач – Б. Мозолевський), решту (перекладачі – Б. Завідняк, Д. Павличко та Л. Череватенко) – у різних числах журналу «Всесвіт». Якщо ж говорити про наукові дослідження, то тут можемо назвати лише дві невеликі розвідки, присвячені емблематичним творам Дж. Донна [4; 9], а також статтю, що торкається проблеми концепції людини і світу у творчості англійського поета [3]. Як бачимо, українських перекладачів і дослідників літератури ще чекає попереду величезний обсяг роботи у різних напрямках.

Формулювання цілей статті. Наша розвідка ставить перед собою завдання певною мірою заповнити ту лакуну, яка існує у вітчизняному літературознавстві довкола імені Дж. Донна, та має на меті простежити домінуючі тенденції осмислення літературної постаті митця у світовому науковому дискурсі, з одного боку, а також подати стислий огляд його життєвого шляху – з іншого.

Виклад основного матеріалу. Цікаво, що шлях Дж. Донна до широких читацьких і навіть дослідницьких кіл був дуже довгим не лише за межами Англії, але і на батьківщині. За життя письменник був досить популярним серед сучасників (з 1633 р. по 1669 р. у світ вийшло сім видань його віршів) та мав репутацію мало не законодавця літературної моди. Введений ним до англійської поетичної мови особливий вид метафори – «conceit» (кончетті/концепт) став розпізнавальною рисою творчості цілої групи поетів, котрі вчилися у Дж. Донна та намагалися писати у його стилі. Але вже у кінці XVII ст. літературні смаки в Англії різко змінюються – домінуючими у поезії стають принципи класицистичної естетики. Твори Дж. Донна не відповідали її нормам – їх уважали занадто складними для розуміння, темними, дивними і навіть непристойними,

манеру митця називали неправильно і грубою, відтак його ім'я опинилося на маргінесі читацької уваги, його стали поступово забувати.

В епоху Просвітництва Дж. Донна не вивчали, не видавали, не перекладали і не наслідували, і лише силами англійських романтиків, а насамперед С. Т. Колриджа, він був реабілітований. Щоправда, на початку XIX ст. Дж. Донна читали лише у вузькому навкололітературному інтелектуальному середовищі, проте з часом контингент шанувальників його поезії значно розширився – з 1820-х рр. про митця починають писати великі літературні журнали, а вже незабаром статті про його творчість стають практично обов'язковими для популярних англійських видань, призначених для самоосвіти.

У 1872–1873 рр. та 1896 р. в Англії виходять два перші повні двотомні видання поезії Дж. Донна із ґрунтовними літературознавчими передмовами. До цього часу поет уже визнаний багатьма критиками, хоча його місце в історії англійської літератури ще не цілком визначене. Найвищий рівень зацікавленості творчістю Дж. Донна в Англії припадає на 90-і рр. поза минулого століття. Саме в цей час розпочинається формування культу автора, який буквально охопив англомовний літературний світ у 10–20-х рр. XX ст. Не останню роль у цьому процесі відіграв вихід першого академічного видання поезії Дж. Донна, підготованого Г. Грирсоном, а також публікація ним же підготованої антології «Metaphysical Lyrics and Poems of the 17th Century», на яку відомий поет та літературний критик Т. С. Еліот відгукнувся знаковою статтею під назвою «Поети-метафізики» (1921 р.). У ній саме ті художньо-естетичні характеристики (надмірна інтелектуальність, філософічність, туманність мови, майже непроникна багатшаровість тексту тощо), які досі вважалися недоліками творчої манери Дж. Донна, проголошуються еталонними для справжньої модерної поезії, а складність його текстів трактується як природна, оскільки вона є відображенням складності самого життя. Так, автор пише (тут і далі задля уникнення помилок при подвійному перекладі, подаємо цитати із перекладених російською іншомовних джерел у російськомовному варіанті): «Потенціальні інтереси поета ничем не ограничены; чем он интеллектуальнее, тем лучше; <...> по всей видимости, поэты, существующие внутри нашей цивилизации, такой, какова она есть, должны быть сложными. Наша цивилизация охватывает огромное количество разнообразных и сложных феноменов, и эта сложность и разнообразие, воздействуя на утонченную чувственность, должны производить разнообразные и сложные результаты. Поэт должен стать еще восприимчивей, иносказательней, уклончивей – лишь тогда он сумеет заставить язык вобрать требуемое значение» [12].

Дж. Донн виявився дивовижно співзвучним культурі початку XX ст., справжнім модерністом за духом. При цьому цікаво, що його «модернізація» почалася не із переосмислення творчого спадку, а зі створення металітературного образу, своєрідного авторського міфу, в якому митець постає супернеординарною особистістю: католик із народження, котрий через неможливість просування на державній службі вимушений був

прийняти сан англіканського священика; фрівольний поет у ранній період творчості та благочестивий проповідник у зрілому віці; ексцентрик, що перед смертю наказав загорнути себе у погрібальний саван та виліпити з натури надгробну статую. В епоху модерну Дж. Донну приписують іноді майже сенсаційні риси характеру, його життя уявляється суцільним скандалом. Саме цей металітературний образ, як пише російська дослідниця О. Половинкіна, «наблизив до сучасності поета далекої епохи, дозволив утвердитися культу Донна, створив для нього ґрунт» [8].

Що ж стосується творчості, то поезія Дж. Донна була близька модерністам насамперед своїм бунтом проти традиції, експериментами із формою та стилем, способом вислову: на початку ХХ ст. в Англії змінюються уявлення про літературну норму, романтичний вірш стає об'єктом різкої критики, а контрастно до його суттєвності музичності «розмовний» стиль Дж. Донна сприймається як найбільш адекватний самій думці. Як зазначає з цього приводу А. Горбунов, «на відміну від поетів старшого покоління – передусім раннього Шекспіра, котрий захоплювався словесною грою, любив неологізми і музику звука, Донна більше цікавила думка як така. Звісно, і він чудово володів словом, але завжди підпорядковував його сенсу вірша, прагнувши виразити усі свої інтелектуальні піруети простою розмовною мовою» [1, с. 403]. Модерністи високо цінували цю природність, невимушеність інтонацій автора, у їхній системі естетичних цінностей буденність, приземленість тону його віршів не вважалися вадами.

Протягом 1920-х рр. англійськими митцями на чолі із Т. С. Еліотом та В. Вулф у Дж. Доннові відкриваються все нові і нові актуальні риси. Він бачиться поетом, що належить сучасному світу навіть більше, ніж своїй епосі, є носієм модерної свідомості, модерного світовідчуття і світорозуміння. Водночас емблематична образність, самотність метафорика його текстів, принципи риторичного вислову стають предметом прискіпливої уваги літературознавців. Ці тенденції, зрештою, спричиняють те, що у 1930-х рр. Дж. Донн фактично набуває статусу класика англійської літератури, а його поезія стає невід'ємною частиною університетських літературних студій. Так митець, що належав до кардинально іншого типу культури, письменник досить давній, аби бути класиком, через три століття після своєї смерті стає на батьківщині модним, а далі культовим автором і лише за тим входить до літературного канону.

Важливо підкреслити, що, набувши загальноновизнаного значення для розвитку англійської літератури зокрема та світової загалом, творчість Дж. Донна не втратила своєї популярності. З новою силою ім'я автора актуалізується в середині ХХ ст., коли Е. Гемінґвей видає свій, мабуть, найбільш відомий роман, назвою та епіграфом для якого обирає цитати однієї із проповідей Дж. Донна – «По кому б'є дзвін». У другій половині століття виходять також численні наукові видання поезії Дж. Донна, підготовані Г. Гарднер, У. Мілґейтом, А. Дж. Сміттом, К. А. Парадайсом, Дж. Керрі та іншими, а у США навіть з'являється окремий науковий журнал, присвячений його творчості – «John Donne Journal» [1, с. 411-412]. Та й на початку ХХІ ст. вірші англійського поета

звучать напрочуд свіжо, виглядають дуже сучасними як за формою, так і за змістом. Ким же був Дж. Донн? Спробуємо відповісти на це питання.

Завдяки праці ректора Ітон-Коледжу, авторитетного мистецтвознавця свого часу Ісаака Волтона «Життєпис доктора Джона Донна, покійного настоятеля собору Святого Павла у Лондоні» [10], написаний у стилі середньовічної агіографічної літератури, ми досить багато знаємо про життя поета. Народився Джон Донн 1572 р. у Лондоні. Батько його, заможний купець, походив зі старовинного валлійського сімейства, мати – із нащадків видатного англійського гуманіста Томаса Мора. Обоє були ревними католиками. Початкову освіту письменник здобув удома, а в одинадцять років його відправляють до Оксфорда. В цей час він уже вільно володіє французькою і латиною. Коли Дж. Донну виповнилося 14, він перевівся до Кембриджа, де навчався протягом двох років. З 1589 р. по 1591 р. юнак подорожує Європою, продовжуючи здобувати знання в Італії та Іспанії. У 1591 р. він вступає у Тевіс-Інн, а ще через рік переходить до Лінкольнз-Інн у Лондоні, де студіює право. Судячи з усього, саме тоді Дж. Донн починає свою літературну діяльність – принаймні, точно відомо, що перша його сатира була написана у 1593 р. [1, с. 353].

У 1596 р. і 1597 р. Дж. Донн бере участь у двох морських експедиціях графа Ессекса: спочатку на штурм Кадиса, згодом – на Азорські острови. По поверненні до Англії лорд Еллесмер пропонує йому посаду секретаря. Дж. Донн погоджується і перебуває на цій службі протягом п'яти років – аж поки не закохується у своячицю леді Еллесмер – Анну Мор, доньку Джорджа Мора, тогочасного коменданта Тауера, і таємно не одружується із нею. Сталося це 1601 р. Коли таємниця розкривається, юнака заарештовують і кілька місців утримують у в'язниці.

Після звільнення Дж. Донн довго не може налагодити свої фінансові справи, проте доля усміхається йому – молоде подружжя запрошує до себе далекий родич – сер Френсіс Воллі. У його маєтку у Пірфорді поет проживає протягом кількох років. Тут він займається вивченням цивільного та церковного права. Після смерті покровителя сім'я Доннів, що вже поповнилася численними дітьми, перебирається у містечко Мітчем, недалеко від Кройдона, проте сам митець незабаром залишає дружину та переїжджає до Лондона, який давав йому набагато більше можливостей для активної діяльності. В цей період Дж. Донн особливо заглиблюється у дослідження полеміки між римо-католицькою та англіканською церквами. На цей же час припадає і його знайомство із сером Робертом Друрі, людиною доволі впливовою у придворних колах, куди він уводить і Дж. Донна. Письменник навіть на деякий час вирушає до Франції у складі англійського посольства при дворі Генріха XIV.

Після повернення на батьківщину вельможні покровителі Дж. Донна намагаються прилаштувати його на державну службу при монархові, проте на перешкоді стояло його католицьке віросповідання. У 1610 р. Яків I наказує йому викласти свої думки стосовно питання супрематії (від лат.: «першість», «верховенство»); мається на увазі підпорядкування англійських єпископів Папі

Римському), що було своєрідним «каменем спотикання» у тогочасних релігійних дебатах. Так народжується праця «Псевдомученик», прочитавши яку, король пропонує Дж. Доннові прийняти сан англіканського священика. Прямої відмови той не дає, проте зволікає із відповіддю 5 років, весь цей час студіюючи богословські трактати й удосконалюючи знання класичних мов.

У 1615 р. Дж. Донн, зрештою, стає особистим капеланом Якова I. Цього ж року король, перебуваючи із візитом у Кембриджському університеті, домагається, аби йому присвоїли звання доктора теології. З цього моменту починається блискуча проповідницька кар'єра Дж. Донна (свою першу проповідь він виголосив у Паддингтоні). Як пише І. Волтон: «Его способности и слава как проповедника были столь велики, и он был столь хорошо известен достойным и влиятельным людям и любим ими, что уже в первый год после принятия сана ему предложили четырнадцать приходов» [10, с. 320].

Коли Дж. Донн повертається із Кембриджа, помирає під час пологів його дружина, залишивши напівсиротами семеро дітей (ще п'ятеро померли раніше). У цей сумний для митця час його друзі з Лінкольнз-Інн запрошують його до себе на лектуру – так Дж. Донн знову опиняється у стінах *alma mater*. Праця письменника тут була на рік перервана поїзкою до Богемії, а по поверненні до Англії у 1621 р. король пропонує йому зайняти посаду настоятеля собору Святого Павла, яку Дж. Донн із вдячністю приймає і обіймає до останніх днів життя. На той момент йому щойно виповнюється п'ятдесят років.

На п'ятдесят четвертому році життя, взимку 1623 р., митець важко захворів. Під час хвороби він створює працю «Devotions upon Emergent Occasions» (А. Нестеров, на нашу думку, досить вдало перекладає її назву як «Звернення до Господа у час нужди і лих») у якій, як на сповіді, викладає найпотаємніші думки, що оволодівають його душею під час недуги. Короткочасне покращення стану здоров'я дозволило йому опублікувати цю книгу. Проте вже у серпні 1630 р. хвороба знову повертається. Дж. Донн поступово вигасає. Перед смертю він прискіпливо редагує свої проповіді, що ж стосується поезії, то в ці роки він практично не звертається до неї, вважаючи свої ранні поетичні вправління негідними його теперішнього статусу доктора теології. У 1631 р. Дж. Донн помирає. Похоронено його у соборі Святого Павла на тому місці, яке він сам собі обрав незадовго до кончини.

Після Дж. Донна залишився значний літературний спадок: окрім уже згаданих праць, це

трактат «Біотанатос», присвячений проблемі самогубства, близько 20 проповідей, три великі поеми та численні поезії різних жанрів (елегії, епіграми, послання, сатири, сонети, епіталами тощо), а також чудовий портрет, намальований І. Волтоном. Прочитуємо його як своєрідний підсумок своєї розповіді про життя поета: «Он был скорее высок, чем низок; тело у него было пропорциональное, держался он прямо, а все его слова и поступки делали его облик невыразимо привлекательным. Меланхолия и приятная веселость сочетались в нем и так выгодно оттеняли друг друга, что находится в его обществе было величайшим удовольствием в мире. Его возвышенная фантазия отличалась могуществом, сравнимым только с остротой его ума, а рассудительность подчиняла себе и обращала во благо и то, и другое. Выражение лица у него было бодрое, оно без слов свидетельствовало о чистоте его души, о том, сколь многое ей открыто и о том, что совесть этого человека пребывает в мире сама с собою. Глаза у него часто увлажнялись, говоря о чувствительном сердце, исполненном благородного сострадания; о душе слишком достойной, чтобы наносить обиды, и слишком преданной Христу, чтобы не прощать их другим. Он много размышлял, в особенности после принятия сана, о благиости Всемогущего Господа, о бессмертии души и о райском блаженстве; и часто повторял в священном экстазе: «Благословен Бог, ибо он Бог Единый в своей единственности и божественности». Он отличался страстностью природы, но был склонен обуздывать свои слишком сильные порывы. Он ценил все отмеченные человеколюбием дела и установления, и дух его был исполнен такого милосердия, что он не мог созерцать страдания человеческие без жалости и попыток облегчить их. Он был чистосердечен и неутомим в своем стремлении к знаниям, которыми его великая и деятельная душа теперь насытилась и возносит хвалы Господу, когда-то вдохнувшему ее в это не знавшее отдыха тело; тело, которое прежде было храмом Святого Духа, а теперь стало пригоршней христианского праха» [10, с. 343–344].

Висновки та перспективи подальших досліджень. У своїй статті ми прослідкували історію вивчення художнього спадку англійського поета-метафізика Дж. Донна в науці про літературу та подали основні віхи життєвого шляху автора, абстрагуючись від дискусійних моментів його біографії та не торкаючись проблем творчості. Зрозуміло, що ці питання потребують дослідження у межах окремих розвідок.

Список літератури:

1. Горбунов А. «Другая оптика» – поэзия Джона Донна / А. Горбунов // Донн Дж. Стихотворения и поэмы / Джон Донн; [изд. подгот. А. Горбунов, Г. Кружков, И. Лисович, В. Макаров; отв. ред. А. Горбунов]. – М.: Наука, 2009. – С. 347–412. – (Литературные памятники).
2. Горбунов А. Три великих поэта Англии: Донн, Милтон, Вордсворт / А. Горбунов. – М.: Издательство Московского университета, 2012. – 230 с.
3. Зуенко М. Особливості організації поетичної картини світу в ліриці Джона Донна / М. Зуенко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Короленка: Філологічні науки. – 2010. – Вип. 1. – С. 91–94.
4. Назаров Н. Емблематизм у поезії Джона Донна / Н. Назаров // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2010. – № 6. – С. 27–30.
5. Нестеров А. «Алхимическое богословие» Джона Донна / А. Нестеров // Донн Дж. По ком звонит колокол: Обращения к Господу в час нужды и бедствий; Схватка смерти, или утешение душе, ввиду смертельной

- жизни и живой смерти нашего тела / Джон Донн; [пер. с англ. А. Нестерова, О. Седаковой]. – Изд. 2-е. – М.: Энигма, 2012. – С. 353–396.
6. Нестеров А. Джон Донн и его «ars moriendi» / А. Нестеров // Донн Дж. По ком звонит колокол: Обращения к Господу в час нужды и бедствий; Схватка смерти, или утешение душе, ввиду смертельной жизни и живой смерти нашего тела / Джон Донн; [пер. с англ. А. Нестерова, О. Седаковой]. – Изд. 2-е. – М.: Энигма, 2012. – С. 5–20.
  7. Нестеров А. Циркуль и окружность. К вопросу о датировке «Прощания, запрещающего грусть» Джона Донна / А. Нестеров // Донн Дж. По ком звонит колокол: Обращения к Господу в час нужды и бедствий; Схватка смерти, или утешение душе, ввиду смертельной жизни и живой смерти нашего тела / Джон Донн; [пер. с англ. А. Нестерова, О. Седаковой]. – Изд. 2-е. – М.: Энигма, 2012. – С. 397–419.
  8. Половинкина О. «Родственность Гюисмансу». Джон Донн и «конец века» [Электронный ресурс] / О. Половинкина // Вопросы литературы. – 2008. – № 3. – С. 188–212. – Режим доступа: <http://magazines.russ.ru/voplit/2008/3/po10>
  9. Ситченко А. Emblems of more або Емблематизм у поезії Джона Донна / А. Ситченко // Зарубіжна література в школах України. – 2008. – № 7–8. – С. 44–47.
  10. Уолтон И. Жизнеописание доктора Джона Донна, покойного настоятеля собора Святого Павла в Лондоне / Исаак Уолтон // Донн Дж. Стихотворения и поэмы / Джон Донн; [изд. подгот. А. Горбунов, Г. Кружков, И. Лисович, В. Макаров; отв. ред. А. Горбунов]. – М.: Наука, 2009. – С. 301–344. – (Литературные памятники).
  11. Шайтанов И. Уравнение с двумя неизвестными: Поэты-метафизики Джонн Донн и Иосиф Бродский / И. Шайтанов // Шайтанов И. Компаративистика и/или поэтика. Английские сюжеты глазами исторической поэтики / И. Шайтанов. – М.: Российский государственный гуманитарный университет, 2010. – С. 238–274.
  12. Элиот Т. С. Поэты-метафизики [Электронный ресурс] / Томас Стернз Элиот. – Режим доступа: <http://screen.ru/vadvad/Litoboz/Donne/eliot.htm>

Маркова М.В.

Дрогобычский государственный педагогический университет
имени Ивана Франко

ДЖОН ДОНН: СТУПАЯ НА TERRA INCOGNITA

Аннотация

Статья посвящена выдающемуся автору английской литературы кон. XVI – нач. XVII в. – проповеднику, прозаику и поэту, основателю т. н. «метафизической школы» поэзии Джону Донну. Прослежено историю переводов и публикаций писателя в СССР. Определены основные направления исследования творчества Дж. Донна на постсоветском литературоведческом пространстве. Проанализированы доминирующие тенденции осмысления литературной фигуры художника в мировом научном дискурсе. Предложено краткий обзор его жизненного пути.

Ключевые слова: английская литература, барокко, биография, Джон Донн, метафизическая школа поэзии.

Markova M.V.

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

JOHN DONNE: STEPPING ON TERRA INCOGNITA

Summary

The article is devoted to the outstanding author of English literature of the end of the XVI – early XVII century – preacher, poet, founder of the «metaphysical school» of poetry John Donne. The history of translations and publications of the writer in the USSR is featured. Basic directions of research of John Donne's works on the literary post-Soviet space are observed. Dominant trends in understanding of the literary figure of the artist in the world scientific discourse are defined. A brief overview of his life is offered.

Keywords: baroque, biography, English literature, John Donne, the metaphysical school.